

Händer i branschen

- 4 juli, Almedalsveckan i Visby, SGI-seminarium om [bostadsbrist och klimatförändring](#)
- 5 juli, Almedalsveckan i Visby, Naturvårdsverket, [att söka medel för sanering inför bostadsbyggande](#).
- 5-8 september, [NORDROCS 2016](#) i Helsingfors.
- 15 september, [Miljökampen](#) anordnas i Stockholm av Renare Mark Region Mälardalen.
- 15 september, sista dag att söka medel för teknikutvecklings- och forskningsprojekt inom [Tuffo](#).
- 27-28 september, invigning av [hamnsaneringen i Oskarshamn](#) samt Renare Marks seminarium om förorenade sediment.
- 24 november i Stockholm, Renare Marks seminarium [Juridik - hjälper eller stjälper?](#)

Nätverket Renare Marks nyhetsbrev distribueras till samtliga medlemmar i nätverket via e-post. Nätverket är öppet för alla intresserade. Enskilt medlemskap kan tecknas av alla, för företag finns korporativt medlemskap. Mer information finns på nätverkets hemsida eller kan fås genom att skicka e-post till nätverket. Bidrag till Nyhetsbrev tas gärna emot.

REDAKTION:

Nyhetsbrev:

Johanna Svederud, 0707-21 02 89
johanna.svederud@liljemark.net

Hemsida:

Peter Harms-Ringdahl, 0708-66 99 89
PEHR@Orbicon.se

ANSVARIG UTGIVARE:

Ordförande:

Ulrika Larson, 0708-473 475
Ulrika@empirikon.se

Nätverket Renare Mark
c/o Ekorola AB
Fabriksgatan 23
891 33 Örnsköldsvik

Vem har inte hört talas om den kommande saneringen av hamnbassängen i Oskarshamn? Den 27-28 september är det invigning av saneringen och ett seminarium om förorenade sediment. Läs mer på [sidan 3](#). Foto: RenHamn.se

Nya ordföranden har ordet

I Nätverket Renare Marks stadgar står det att man högst får sitta fyra år i den nationella styrelsen, vilket är sorgligt när det är dags att avtacka goda kollegor i styrelsen men samtidigt bra då det skapar en dynamik och möjlighet att ständigt utveckla nätverket framåt. Jag vill börja med att rikta ett stort tack till Malin Norin för ditt otroliga engagemang som ordförande i Renare Mark, jag ska göra mitt allra bästa för att tillsammans med styrelsen och er medlemmar fortsätta utveckla nätverket i samma anda under min tid som ordförande.

En styrka jag tycker är viktig att värna om är den oberoende plattform nätverket utgör, där alla får komma till tals och där branschen kan mötas och lyfta kunskap. Jag ser fram emot många intressanta möten tillsammans med er under året som kommer, både på våra nätverksmöten och på Facebook, Instagram och LinkedIn.

Efter ett fartfyllt år med många intressanta evenemang inom Renare Mark är det snart dags att skruva ned tempot och ta lite sommarledigt. Men innan dess vill vi puffa för vårt spännande program vi har under det kommande nätverksåret.

September blir en händelserik månad med både [NORDROCS](#) i Helsingfors och invigningen av saneringen av Oskarshamns hamnbassäng 27-28 september. I november är det åter dags att göra en djupdykning i juridik och till våren 2017 kommer vi att ha ett seminarium där vi fångar upp nya rön inom PFAS och avslutningsvis ett seminarium om nya tekniker.

Ha nu en riktigt skön sommar, vi ses i höst!

Ulrika Larson, ordförande för Nätverket Renare Mark

En glad och nästan fulltalig styrelse efter två intensiva dagar med planering av seminarier, revidering av rutiner, konstituerande av styrelse samt en och annan kaka.

Ett nytt spännande verksamhetsår!

Under två soliga dagar i april träffades Renare Marks styrelse och ordföranden i de regionala avdelningarna för att slå sina kloka huvuden ihop och planera det kommande året.

Vi har under det gångna året fått in ett stort antal förslag till seminarier och ämnen som våra medlemmar är intresserade av. Med hjälp av era förslag har vi nu kommit fram till teman för tre nationella seminarier och ett huvudtema för Vårmötet 2017 samt tillsatt arrangörsgupper till respektive arrangemang.

Hösten inleds med NORDROCS i Helsingfors, den 5-8 september, ett samarrangemang med Finland, Norge och Danmark. Läs mer på [nästa sida](#) eller på [NORDROCS hemsida](#).

Det är sedan länge planerat ett seminarium i Oskarshamn den 27-28 september, tillsammans med invigningen av hamnsaneringen. Planeringen är i det närmaste klart, och det finns mer att läsa mer på [sida 4](#) i nyhetsbrevet och på [vår hemsida](#).

Den 24 november träffas vi i Göteborg för att för att under en dag diskutera juridik och prejudicerande miljödomar, ansvarsfrågor i dag och i framtiden, miljöförsäkringar mm. Planeringen är igång, men vi är fortfarande öppna för [förslag till föredrag!](#)

2017 inleds med ett seminarium om PFAS i Stockholm den 2 februari. Dagen är uppdelad i två teman - vilken är problematiken kring PFAS och vilka lösningar finns? Planeringen är i startgrupparna - har du förslag på föredragshållare eller teman, eller vill du vara en del av arrangörsguppen? Mejla dina förslag till [Nätverkets koordinator!](#)

Den 29-30 mars i Malmö är det dags för Vårmötet! Temat för 2017 är *Från ax till Limpa*, och tanken är att vi tillsammans ska lära oss av varandras erfarenheter genom hela processen från planarbete via utredningar och åtgärder till efterkontroll och kunskapsåterföring. I augusti skickas call for abstract ut, och vi ser fram mot många intressanta förslag till föredrag!

Verksamhetsåret avslutas med ett seminarium om teknikutveckling i Umeå den 11 maj. Har du förslag till teman och föredragshållare eller är du intresserad av att sitta med i arrangörsguppen? Mejla dina förslag till [Nätverkets koordinator!](#)

Tusen tack för era förslag, vi ser nu fram mot ett spännande år tillsammans med våra medlemmar!

Ny styrelse för Nätverket Renare mark 2016

Vid årsmötet valdes nya medlemmar in i styrelsen för Nätverket Renare mark. Styrelsen konstituerades för 2016 vid styrelsemöte i april.

Ordförande: Ulrika Larson, Empirikon

Vice ordförande: Carla Schön, Electrolux

Sekreterare: Christian Lindmark, Orbicon

Vice Sekreterare: Maria Gustavsson, Länsstyrelsen Västra Götaland

Kassör: Martin Tengsved, Ragn-Sells

Ledamot: Magnus Engwall, Örebro Universitet

Ledamot: Per Samuelsson, Cowi

Suppleant: Patrick van Hees

Suppleant: Märta Ländell, SGI

Koordinator: Johanna Svederud, Liljemark Consulting

Webbansvarig: Peter Harms-Ringdahl, Orbicon

Stort Tack!

I samband med att årsmötet hölls avtackades avgående styrelseledamöter. Stort tack till tidigare ordförande Malin Norin och Christin Jonasson för engagemanget i Renare Marks styrelse! Och stort tack till Märta Ländell, ordförande Öst samt Jonas Fagerman, ordförande Norr för ert stora engagemang i våra regionala avdelningar!

Regionala avdelningar möjliggör lokalt nätverkande

Sverige är ett land med stora avstånd, och det kan vara svårt att hitta plats i en full kalender för seminarier i den andra landsänden. Tack vare våra regionala styrelser anordnas varje år mindre evenemang inom varje region, som gör att våra medlemmar kan delta i nätverksaktiviteter närmare sina hemorter.

Vid regionernas årsmöten ges möjlighet för medlemmarna att påverka regionens kommande år, men förslag och synpunkter är alltid välkomna. Nedan finns en kort presentation av respektive regions ordförande, tveka inte att höra av er till dem med dina förslag.

Region Syd leds av [Kent Högberg](#), ÅGAB Syd. Kent, som arbetar som miljöchef inom återvinningsbranschen, är en mycket engagerad och iderik ordförande som har hållit posten sedan 2014. Kent är nu även delaktig i att arrangera det sedvanliga studiebesöket till Vårmetet 2017 i Malmö.

Region Väst leds av [Hanna Hartman](#), Structor Miljö Väst. Hanna arbetar till vardags som miljökonsult och har många intressanta och knepiga uppdrag i ryggen. Hanna har varit ordförande sedan 2014 och har bidragit till flera välbesökta och uppskattade arrangemang. Hanna har även rollen som vårmöteskoordinator för Vårmetet 2017, vilket innebär att ni kommer bli mer bekanta med henne framöver.

Region Öst leds av [Markus Gustafsson](#), som arbetar med tillsynsfrågor på Länsstyrelsen i Östergötland. Markus tillträdde som ordförande 2016, och har tagit sig an rollen med stort intresse. Bland annat har Markus tillsammans med sin engagerade styrelse anordnat ett mycket uppskattat studiebesök vid Bestorp sågverk.

Region Mälardalen leds [Anna Kruger](#), Fastighetskontoret i Västerås Stad, som varit ordförande sedan 2014. Anna är en engagerad ordförande med ett stort intresse för att hitta nya och bättre metoder. Utöver att dra lasset med den regionala styrelsen är Anna även en flitig deltagare i arrangörsgrepp för Renare Marks nationella seminarier.

Region Norr leds av [Nina Andersson](#), WSP, som arbetar som miljökonsult med fokus på förorenade områden. Nina tillträdde som ordförande 2016 och är bland annat engagerad i att undersöka hur webinarier kan underlätta deltagandet i en region med stora avstånd. Dessutom är Nina delaktig i att arrangera Vårmetet 2017.

NORDROCS 2016 - Helsingfors 5-8 september

Den 6-7 september är det återigen dags för NORDROCS, denna gång i Helsingfors med finska MUTKU som huvudarrangör. Hela 110 abstracts skickades in, vilket har resulterat i ett mycket intressant och spännande program. I årets program hittar ni bland annat cirkulär ekonomi och hållbara saneringar, PFAS-problematik och -lösningar samt praktiska exempel på olika former av åtgärdstekniker för förorenad mark och sediment. Utöver intressanta föredrag kommer det även att finnas goda möjligheter till mingel, samtal och nätverkande under luncher, fikapauser och vid den sedvanliga festmåltiden. Nytt för i år är möjligheten till att delta i posterpresentationer och matchmaking. [Anmälningssidan till NORDROCS](#) är öppen och ett [preliminärt program](#) ligger på hemsidan! Som vanligt på NORDROCS så finns också den mycket uppskattade möjligheten att delta som sponsor eller utställare. I år väljer utställarna själva var de vill stå i lokalen så det är bra att vara ute i god tid.

Inför konferensen, den 5 september, anordnas [tre workshops](#) som kommer att behandla baseline reports, användandet av geoprobe vid undersökningar av förorenade områden samt riskbedömning av ånginträngning. Den 5 september avslutas med en mingelkväll som uppvärmning till den kommande konferensen. Och för de som vill förlänga konferensen ytterligare finns det möjlighet att följa med på ett [studiebesök](#) som bland annat tar oss till Helsingfors hamn där omfattande stadsomvandling pågår samt ett tidigare gasverksområde där omfattande saneringar genomförs.

I dagsläget har vi ca 150 deltagare, och av tidigare år att döma är det många fler att vänta. Vi ser fram mot att träffa er i Helsingfors, tillsammans med våra Nordiska kollegor!

Invigning av hamnsaneringen i Oskarshamn och seminarium om förorenade sediment, 27-28 september

I höst inleds saneringen av Oskarshamns hamnbassäng och Renare Mark har fått möjligheten att bjuda in våra medlemmar att delta vid invigningen som anordnas av Oskarshamns kommun, Naturvårdsverket och Länsstyrelsen i Kalmar län. I anslutning till invigningen anordnar Renare Mark ett seminarium om förorenade sediment.

Den 27 september inleds dagen med en gemensam lunch och inledande föredrag från bland annat Naturvårdsverkets generaldirektör Björn Risinger och Landshövding Stefan Carlsson. Därefter följer ett studiebesök då vi får följa med på en båtutture i hamnen för att lära oss mer om vattenrening och muddringsverket, samt besöka Storskogens avfallsanläggning som är dimensionerad för att ta emot 500 000 kubikmeter muddermassor från hamnen. Kvällen avslutas med en invigningsceremoni och efterföljande festmåltid.

Invigning och studiebesök följs upp med ett seminarium om förorenade sediment den 28 september, då vi får ett smörgåsbord av föredrag om dumpningsdispenser och juridik, åtgärdsförberedande undersökningar, åtgärdstekniker och miljökontroll, vattenrening och praktiska exempel. Dagen rundas av med gruppdiskussioner och paneldebatt med fokus på erfarenheter från tidigare projekt samt en framtidsutblick.

Vi ser fram mot två spännande dagar, då vi får chansen att få se de tekniska lösningarna som möjliggör hamnsaneringen och grotta ner oss i problematik och lösningar kopplade till förorenade sediment. Sista anmälningssdag är den 8 juli, program, inbjudan och instruktioner om anmälan hittar ni på [Renare Marks hemsida](#).

För er som är intresserade av saneringen av hamnbassängen så finns all information om projektet samlat på [projektets hemsida](#). Ni kan även följa projektet på Instagram genom att följa @renhamn eller söka på #renhamn.

Sanering inför bostadsbebyggelse

Naturvårdsverket har redan berättat om det vid två Vårmöten, och intresset har varit stort. Vi talar så klart om bidraget för sanering av förorenad mark inför bostadsbyggande.

Efter att regeringen i maj 2016 beslutade om ett nytt regleringsbrev för Naturvårdsverket har förutsättningarna ändrats. Bidraget avser nu bostadsbyggande i allmänhet utan riktlinjer för bostädernas storlek, inte bara mindre hyresrätter som det ursprungligen sades. Dessutom har bidraget förlängts, utöver de 300 mkr som avsattes för 2016, gäller det även 300 mkr under 2017 och därefter 200 mkr från 2018 och framåt.

Halva 2016 har nu gått, vilket innebär att det är hög tid att ansöka om bidrag för i år. På [Naturvårdsverkets hemsida](#) finns det mer information om bidraget, samt instruktioner för hur ansökan går till.

Är ni redo för Miljökampen?

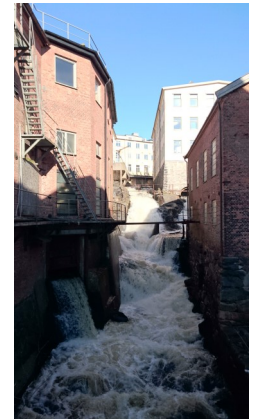
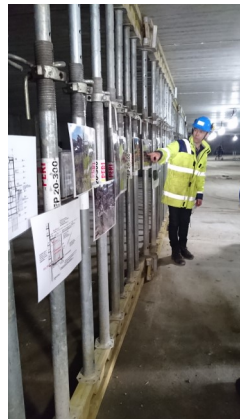
Foton från Miljökampen 2015, fotograf Katarina Berg, Sweco

Region Mälardalen är sin tradition trogen och redan nu är planeringen av Miljökampen igång! Vid sommarens slut och inför höstens början, bjuder Renare Mark Mälardalen in till kamp i något annat än tillståndsärenden, upphandlingar och gränsvärden.

Kom och försvara er ära i en kamp om fem grenar! Bilda ett lag om 2-4 personer och anmäl ert lags namn och uppställning till [Anna Kruger](#), sista dag för anmälan är den 28 augusti.

Tid: Torsdagen 15 september, kl 18

Plats: ALS Scandinavia, Rinkebyvägen 19, Danderyd

Renare Mark på studiebesök vid Kvarnbyterrassen i Mölndal, en dag full av intressanta föredrag om utmaningar och lösningar i ett projekt med byggnader som varit kraftigt förorenade, stora höjdskillnader och knepiga geotekniska förutsättningar.

Renare Mark besöker Kvarnbyterrassen, en sanering med utmaningar

I samband med Vårmötet 2016 togs tillfället i akt att anordna ett återbesök till Kvarnbyterrassen. Den 13 oktober 2011 bjöd Nätverket Renare Mark för första gången in till studiebesök på Kvarnbyterrassen i Mölndal. Då för att tala om omvandlingen från industri till bostäder. Nu nästan 5 år senare fick vi återigen möjligheten att ta del av projektet och se hur det tagit form.

Våren 2007 lade Hexion Specialty Chemicals i Mölndal ner sin verksamhet och slutade därmed att tillverka råvaror till färgindustrin. Samma år köpte NCC fastigheten tillsammans med Sverigehuset. Sedan dess har rivningsarbete, sanering, vattenrening och dylikt gjorts. Det och mycket mer fick vi ta del av under studiebesöket.

Den 15 mars och årets första riktiga vårdagen avgick bussarna från Clarion Hotel Post till Kvarnbyterrassen i Mölndal. Väl på plats inleddes studiebesöket hos Lilla Götafors med en historisk återblick om lokalen och närområdet. Därefter fick vi en inblick i projektprocessen av Malin Norin, NCC. Ingmar Bengtsson, NCC, höll sedan ett anförande om att sälja lägenheter på förorenade områden med kommunikation till boende och entreprenörer som en väsentlighet. Kristina Hargelius, Atkins, talade om det omfattande rivningsarbetet under projektet och Ulf Schlutz från Länsstyrelsen berättade om myndighetens delaktighet och deras syn på projektet.

Inför rundvandringen ute på arbetsplatsen bjöds på kaffe, fika och smörgås. Rundvandringen var uppdelad på fyra stationer. Varje station berörde varsitt centralt ämne från projektet. Besökarna om ca 90 personer delades upp i fyra grupper och leddes till stationerna av en gruppleddare.

På den första stationen ledde Johan Magnusson, NCC, oss igenom vattenreningen under projektet. Kontroll, provtagning och uppföljning av reningen samt hur resultatet har påverkat projektet diskuterades.

Den andra stationen var belägen i garaget. Anders Bergström, som har varit ansvarig för geotekniken berättade om de intressanta geotekniska svårigheter som uppstått under projektet, de stora höjdskillnaderna på tomten och den fascinerande jordarmering som byggts bakom garaget. Vi fick även möjlighet att beskåda jordarmeringen på plats med egna ögon.

Vid den tredje stationen pratade Jesper Grandin om de saneringsåtgärder som varit en central del i projektet, och de utmaningar som stora höjdskillnader medför.

På den sista stationen talade Johannes Senning och Gustav Brandstedt om produktion och masshantering under byggnationsskedet.

Temat för årets vårmöte, Kommunikation och samhällsnytta, genomsyrade hela studiebesöket och var tyngdpunkten under alla föredrag. Besökarna fick en fördjupad inblick i projektets centrala delar. Den geotekniskt svåra tomten, vattenreningen och det utmanade rivnings- och saneringsarbetet. Allt detta redogjordes och knöts ihop med kommunikationen inom projektet, internt men också externt.

När alla besökare guidats genom hela projektet och tagit del av alla föredrag var det återsamling vid Lilla Götafors för att stiga på bussarna till Clarion Hotel Post.

En mycket intressant och givande dag på Kvarnbyterrassen.

/Celine Hagman, student och NCC

Renare Marks vårmöte 2016 gick av stapeln den 16-17 mars i Göteborg - 442 deltagare dök upp för att lyssna till intressanta föredrag och diskutera aktuella frågor, mingla med branschkollegor och äta god mat. På bild ser vi Henrik Fexeus som höll föredraget Maktspelet, Renare Marks avgående ordförande Malin Norin samt SVTs reporter Calle Elfström.

Kommunikation och samhällsnytta var temat för 2016 års Vårmöte, ett tema som rymde såväl medial bevakning av förorenade områden och maktspel i vår vardagliga kommunikation, internkommunikation i projekt och riskkommunikation, som den samhällsnytta riskvärderingar, innovativa åtgärds- och undersökningstekniker kan medföra.

Dag 1 inleddes av Nätverkets avgående ordförande Malin Norin, som hälsade välkomna och berättade om den röda tråd som följt det senaste Renare Mark-året, och som lett fram till temat på vårmötet. Representer från SGI, SGU och Naturvårdsverket intog därefter scenen för att berätta om myndigheternas fortgående arbete. Bland annat fick vi höra om det nya anslaget för sanering för bostadsändamål. Det inledande passet avslutades av Henrik Fexeus, författare till boken Maktspelet, som visade oss hur vårt kroppsspråk kan påverka hur vi kommunicerar och hur våra budskap uppfattas.

Under eftermiddagen följde flera parallella pass, bland annat rymdes det en miniworkshop där TUFFO-projekten APPLICERA och SAFIRE presenterades och diskuterades. Samtidigt pågick ett pass om samhällsnytta och teknik, där vi bland annat fick se den juridiska sidan kring hantering av förorenade schaktmassor i byggprojekt och hur omfattande saneringar kan vara en motor för teknikutveckling.

Dagen avslutades med Renare Marks årsstämma och därefter den sedvanliga festmiddagen, som i år bjöd på livemusik med rockigt tema och dans för de som så önskade.

Under dag två låg fokus på kommunikation, och dagen inleddes med SVTs reporter Calle Elfström som visade

hur rapporteringen om förorenade områden kan se ut. Bland annat diskuterades de senaste årens rapportering om PFAS i dricksvatten. Därefter följde ett föredrag om erfarenheter från arbetet med förorenade områden i Kina, där det framgick att det finns en stark vilja men att många hinder och utmaningar kvarstår. Sedan följde föredrag om kommunikation med allmänheten i två större svenska saneringsprojekt.

Dagen fortsatte med två parallella pass, ett om intern kommunikation och ett om PFAS. I passet Intern kommunikation diskuterades bland annat hur viktig god kommunikation är för att få samarbetet att fungera vid delat ansvar, i detta fall vid förändringsarbete inom metallindustrin. I det parallella passet diskuterades PFAS, där vi fick en genomgång av nya riktvärden, metoder för in situ-sanering av PFAS i grundvatten samt en kunskapsåterföring från mer än 100 PFAS-relaterade projekt.

Temat kunskapsåterföring fördes vidare till efterföljande pass, då bland annat Åtgärdsportalen och Naturvårdsverket teknikutvecklingsprojekt presenterades. Därutöver fick vi en uppdatering om hur våra grannar i Danmark arbetar med testsiter och teknikutveckling. Dagen avslutades till sist med praktiska exempel där olika former av in situ-metoder har använts.

Tusen tack till alla deltagare och föredragshållare som bidragit till två intressanta och minnesvärda dagar. Och till sist, tack till alla ni som kommit med förslag till vad ni vill att vi ska ta upp på kommande seminarier och Vårmöten!

/Johanna Svederud, Koordinator Renare Mark

Seminarium och studiebesök i Örebro, 18 maj

I början av året inledde Renare Mark ett intressant samarbete med EkoNätet, ett Vinnova-finansierat initiativ. EkoNätet fokuserar på biologisk efterbehandling med stål- och gruvindustrier som huvudsaklig målgrupp. Samarbetet ledde till ett gemensamt arrangerat studiebesök och seminarium med temat vinster med efterbehandling ur ett ekologiskt och socialt hållbart perspektiv. Seminariet smygstartades redan den 17 maj med en gemensam middag på Elite Stora hotellet i Örebro, då Renare Marks och EkoNätets respektive medlemmar fick chansen att mingla och umgås inför seminariet.

Morgonen inleddes med ett besök vid naturreservatet Rynningeviken och Oset, ett tidigare industriområde som bland annat rymt oljehamn, militära områden och deponier. I dag är området sanerat och har omvandlats till ett mycket välbesökt rekreativt område med stora naturvärden. Vår entusiastiska och kunniga guide Mats Rosenberg, kommunekolog vid Örebro kommun, berättade om den omfattande omvandlingsprocessen.

Mats inledde med en presentation där vi fick se historiska bilder från området, samt en bakgrund till vad som har gjorts och varför. Därefter följde två timmar med vandring och korta bussturer då vi fick själva se resultatet. Arbetet pågår fortfarande i utkanterna av området, där fokus är att skapa en bra övergång mellan stad och natur.

Det är svårt att med ord beskriva vilket fantastiskt resultat som kommunens jobb lett till. De tidigare förorenade och otillgängliga områdena är i dag öppna för alla, med gott om vackra platser att besöka samtidigt som stor omsorg har lagts på att skapa ett flertal olika miljöer där det finns plats för olika typer av ekosystem. Tack Mats för all inspiration till framtida projekt! Och för er som har vägarna förbi Örebro - missa inte att besöka Rynningeviken och Oset, det är väl värt att spendera en dag med att vandra runt i dessa miljöer.

Foton: Mattias Fackel, SGU, och Johanna Svederud, Koordinator Renare Mark

Efter studiebesöket vankades det lunch och därefter seminarium. Närmare 50 deltagare samlades på City Konferenscenter i centrala Örebro för en eftermiddag med fokus på hur områden präglade av industriell verksamhet kan omvandlas till att ge plats för både sociala och ekologiska vinster.

Seminariet inleddes av moderator Dan Berggren-Kleja, SGI/SLU, som sedan lämnade över till Annika Helker, miljömålssamordnare för näringslivet på Regeringskansliet. Annika talade om hur näringslivet kan bidra till arbetet med de nationella miljömålen och hur man kan främja goda initiativ från företag. Nästföljande talare var Susanne Karlsson från Länsstyrelsen i Östergötland som berättade om hur man vid saneringen av Valdemarsviken har kommunicerat med innevånare för att få acceptans och hur man kan skapa såväl sociala som ekologiska värden.

Efter en kort bensträckare övertog Jonas Larsson, SSAB, scenen för att berätta om hur SSAB har arbetat i ett flertal projekt med att skapa mervärden på sina industriområden och nedlagda deponier. En viktig framgångsfaktor har varit samarbetet med kommuner, länsstyrelser och lokala föreningar. Därefter övertog

Yvonne Andersson Sköld, Cowi/Göteborgs universitet, scenen med ett föredrag om fytostabilisering och vilka ekonomiska och ekologiska vinster metoden kan medföra. Anders Forsgren, Boliden, berättade sedan om Bolidens arbete med att integrera ekologiska och sociala aspekter i efterbehandlingsplaner och hur viktigt det är att dessa aspekter finns med redan i tidiga planeringskedan.

Föredragen rundades av med korta inspirationsföredrag där vi fick lyssna till fyra praktiska exempel som framgångsrikt har främjat sociala och ekologiska aspekter.

Den sista programpunkten var gruppdiskussioner med efterföljande paneldebatt där publiken och föredragshållare diskuterade varför sociala och ekologiska aspekter är viktiga i efterbehandlingsprojekt, hur innovativa metoder kan bli mer etablerade och hur vi i framtiden kan samverka för mer socialt och ekologiskt hållbara lösningar både vid efterbehandling och under pågående verksamheter.

Tack till deltagare och föredragshållare för aktiva diskussioner, intressanta frågor och en mycket bra dag!

Bestorp Såg, studiebesök med Region Öst

Nätverket Renare Mark arrangerade den 31 maj ett välbesökt studiebesök vid den gamla sågen i Bestorp, strax söder om Linköping. Det var en ljummen kväll med trevligt sällskap och intressant information om efterbehandlingsarbetet.

Det gamla sågverket etablerades 1903 och verksamheten bedrevs fram till 1958. Även tjära, terpentin och träkol har producerats under en period och träskyddsbehandling med klorfenolpreparat utfördes från mitten på 1940-talet och framåt. Idag inhyser området den lokala båtklubben.

Ebba Wadstein från Structor berättade bland annat om åtgärdsåtgärden för området och genomförda undersökningar i mark, sediment och ytvatten. Bland annat har Tyrens har tagit ca 400 ytliga (0-0,5 m u my) provpunkter genom handprovtagning för att klassificera och avgränsa dioxinföreningarna. Ebba betonade att detta gett projektet ett mycket bra och omfattande beslutsunderlag. Handprovtagning har varit ett effektivt och billigt komplement som också medför minimalt med påverkan i marken och därmed mindre risk för förorenings-spridning vid själva provtagningen. De största riskerna på området är förknippade med dioxinföreningar, som på delar av fastigheten uppgår till FA-halter.

Malin Johansson och Adrian Sandin-Sokolik från Linköpings kommun berättade bland annat om den huvudstudie som genomförts 2012 och om det lyckade samarbetet med arbets- och miljömedicinska kliniken i kommunikationen med allmänheten.

Michael Löow, ordförande i båtklubben, berättade om deras syn på det pågående arbetet och framtidsplaner för området. En intressant och rolig kväll avslutades sedan med en fika med vacker sjöutsikt över Stora Rängen.

/Markus Gustavsson, Länsstyrelsen Östergötland och Ordförande Region Öst

Foto: Markus Gustavsson

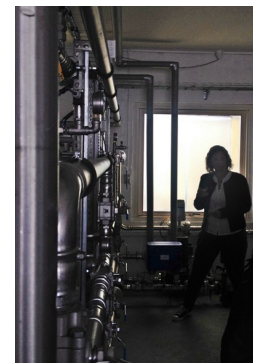
SGF anordnar ett antal kurser i höst som är relaterade till förorenade områden. Nya kurser för hösten är *Förorenade byggnader* samt *Planering och projektering av efterbehandlingsåtgärder*. Anmälningssidorna som nås via länkarna till höger är nu öppna.

2016-09-21/23	Miljöprovtagare - Certifiering ytvatten/sediment
2016-09-26/29	Miljöprovtagare - Certifiering jord/grundvatten
2016-10-18/19	Planering och projektering av efterbehandlingsåtgärder
2016-10-20/21	Förorenade byggnader
2016-11-9/10	Miljöprovtagare - Allmän kurs provtagning certifiering
2016-11-16/17	Riskbedömning av förorenade område

Inspiration till teknikutveckling från våra grannar i Danmark

I samband med seminariet Sustainable remediation i Malmö i maj 2015 besökte Renare Mark Innovationsgaragen i Köpenhamn och vi fick då möjlighet att titta närmare på en av många testsiter för in situ-metoder samt lära oss mer om den danska modellen för arbete med åtgärder av förorenade områden. Vid Vårmötet fick vi återigen chansen att lära oss mer om de danska initiativen till teknikutveckling genom ett uppskattat föredrag från Niels Dossing Overheu, Capital Region Denmark och Christian Andersen, Danish Soil Partnership.

I det senaste [EBH-bladet](#) står Niels och Christian som medförfattare till en ingående artikel om testsiterna, där ni kan läsa om bakgrunden till testsiterna, de olika metoderna som testats, av vem och hur siterna kan används och mycket mer. Artikeln avslutas med en önskan om samarbeten över landsgränser och välkomnar svenska aktörer som är intresserade av teknikutveckling inom efterbehandling att ta del av testsiterna och utvecklingen.

Bilder från Renare Marks studiebesök vid Innovationsgaragen i maj 2015

Bilder från det informations- och matchmakingmöte som anordnades den 16 juni av SGI. Posterutställning samt inspirationsföredrag från Teo Härén med titeln *Blir marken renare genom nytänkande, kreativitet och innovation?*
Foto: Maria Hedberg

Medel att söka för nya lösningar inom EBH

Tuffo, Teknikutveckling och forskning inom förorenade områden, är ett utvecklingsprogram för förorenade områden som drivs av SGI. Inom ramen för Tuffo kan aktörer söka medel för att utveckla nya lösningar inom EBH och årets forskningsutlysning inom utvecklingsprogrammet är nu öppen för ansökningar. Utlysningen omfattar högst 8,5 Mkr och den första ansökningsfasen är öppen till den 15 september. I årets utlysning kan disputerade forskare vara huvudsökande.

Utlysningen 2016 är inriktad mot nya, innovativa lösningar inom ämnesområdet Förorenade områden. Med nya lösningar avses nya tekniker och metoder, men även innovativa sätt att nyttja befintliga lösningar eller kombinationer av lösningar som kan medverka till hållbara åtgärder, ökad saneringstakt och/eller minskad andel schakt/muddring- och deponilösningar. Projekten inom Tuffo ska ske i samverkan mellan forskare och företrädare för branschen. Eftersom frågeställningarna är komplexa och det behöver utvecklas lösningar som också kommer till användning, krävs kompetens och erfarenhet från olika aktörer.

För att sammanföra olika aktörer och inspirera till projektidéer bjöd SGI in till ett informations- och matchmakingmöte den 16 juni, där olika aktörer fick chansen att hitta samarbetspartners och lyssna till inspirerande föredrag. Under dagen gavs även information om utlysningen och deltagarna fick möjlighet att presentera sina idéer och verksamheter i en posterutställning.

Mer information om Tuffo och utlysningen av medel hittar ni på [Tuffos hemsida](#).